

Konfliktknappen

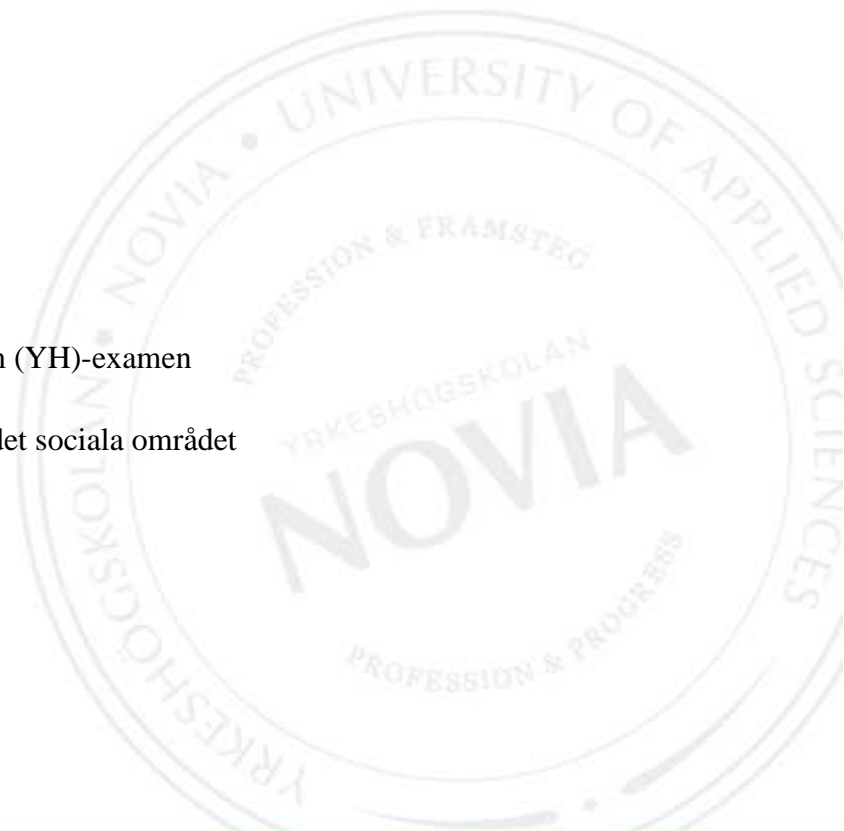
Program för en konflikthanteringsdag inom Axxell

Astrid Sundström

Examensarbete för Socionom (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för det sociala området

Åbo 2010

EXAMENSARBETE

Författare: Astrid Sundström

Utbildningsprogram och ort: Det sociala området, Åbo

Inriktningalternativ/Fördjupning: Socialpedagogiskt arbete

Handledare: Johanna Wikgren - Roelofs

Titel: Konfliktnappen – Program för en konflikthanteringsdag inom Axxell

Datum	11.10.2010	Sidantal	30	Bilagor	1
-------	------------	----------	----	---------	---

Sammanfattning

Mitt syfte är att utgående från Leap Confronting Conflict och På rätt spår utveckla en temadag som berör konflikter och konflikthantering bland unga inom projektet På rätt spår som ägs av Folkhälsan. Konfliktnappen är ett program som lärarna och elevvårdspersonalen inom Axxell kan använda i form av en temadag för de unga studerandena.

Jag har utgått från personlig kommunikation med Leap och PRS samt litteraturstudier som stöder teorin bakom Leaps verksamhet och På rätt spårs förebyggande arbete. Jag har kartlagt behovet för konflikthantering inom den grundläggande yrkesutbildningen samt påvisat statistik för behovet. Produkten Konfliktnappen består av praktiska övningar som tidsmässigt utförs under en dag uppdelad i två delar; förebyggande övningar och övningar som klargör konfliktens betydelse.

Jag anser att Konfliktnappen skapar medvetenhet av konfliktens och konflikthanterings betydelse bland de unga som studerar vid Axxell.

Språk: Svenska Nyckelord: Konflikt, konflikthantering, grundläggande yrkesutbildning, grupprocess och identitet.

Förvaras: Examensarbetet finns tillgängligt antingen i webbiblioteket Theseus.fi eller i biblioteket.

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Astrid Sundström

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Sosiaaliala, Turku

Ohjaajat: Johanna Wikgren-Roelofs

Nimike: Konfliktinappi – Konfliktienhallintapäivän toimintasuunnitelma Axxellille

Päivämäärä 11.10.2010 Sivumäärä 30 Liitteet 1

Tiivistelmä

Konfliktinappi on teemapäivä suunnattu ammatti-instituutti Axxellin opettajien ja opiskelijahuoltotiimin käyttöön työssään nuorten opiskelijoidensa kanssa. Heidän tehtävänä on soveltaa Konfliktinappi teemapäivän muodossa opiskelijoidensa tarpeiden mukaan.

Tavoitteeni on kehittää teemapäivä koskien Axxellin nuorten konflikteja ja konfliktienhallintaa. Toteuttaakseni tavoitteeni olen syksyllä 2010 matkustanut Lontooseen tapaamaan Leap Confronting Conflict organisaation edustajaa Amanda Nelmesiä ja myös haastatellut Folkhälsanin valmentajaa ”coachia” Rebecca Karlssonia epävirallisesti. Opinnäytetyöni Konfliktinappi on osa På Rätt Spår nimistä projektia joka on Folkhälsanin omistama.

Kirjallisuuslähteitteni ja henkilökohtaisten yhteydenpitojeni perusteella olen kartoittanut konfliktienhallinnan tarpeellisuutta toisen asteen koulutuksessa. Ryhmäkonfliktien juuret juontavat aina yksilön yksilölliseen kehitykseen. Opinnäytetyöni kertoo sekä yksilön identiteettikehityksestä että ryhmäprosessista.

Konfliktinappi perustuu käytännön ryhmäharjoituksiin jotka toteutuvat teemapäivän yhteydessä. Teemapäivä on jaettu kahteen osaan; ennaltaehkäisevään työhön ja työhön joka selventää konfliktin merkitystä. Mielestäni Konfliktinappi antaa nuorille mahdollisuuden tiedostaa eri konfliktien olemassa olon sekä mahdollisuuden ymmärtää konfliktienhallinnan todellisen tärkeyden elämänhallinnassaan.

Kieli: Ruotsi Avainsanat: Konflikti, konfliktienhallinta, toisen asteen ammattikoulutus, ryhmäprosessi ja identiteetti.

Arkistoidaan: Opinnäytetyö on saatavilla joko ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa Theseus.fi tai kirjastossa.

BACHELOR'S THESIS

Author: Astrid Sundström

Degree Programme: Bachelor of Social Services, Turku

Supervisors: Johanna Wikgren - Roelofs

Title: the Conflict Button – Conflict Resolution day scheme for Axxell

Date 15.10.2010 Number of page 30 Appendices 1

Summary

The purpose of my Bachelor's thesis is to plan a Conflict Resolution day scheme for the vocational school Axxell, based on Leap Confronting Conflict's and the På Rätt Spår project's theories and exercises. På Rätt Spår (PRS) – “on the right way” is a project preventing school drop-outs at the vocational schools Axxell and Practicum. The PRS -project is owned by Folkhälsan.

My thesis is concentrating on conflict resolution with young people in the risk zone for marginalization. I met Amanda Nelmes from Leap in London autumn 2010 and spoke about their preventing practices with the young people. I took part of a Conflict introduction workshop to get some ideas for my own scheme planning.

I've also discussed about conflicts and conflict resolution regarding the young people studying at Axxell with the PRS - Coach Rebecca Karlsson. Based on my literature studies and the personal communication with Nelmes and Karlsson I have planned the Conflict Button.

Based on several studies the conflicts always have their roots based on the individuals needs. That's why I'm writing about the identity's development and the group process in general. The thesis is also introducing the most “common” conflicts at the vocational schools. The Conflict Button's purpose is to acknowledgement the young people's understanding about conflicts and what's found beneath them.

Language: Swedish Key words: Conflict, conflict resolution, group process and identity

Filed at: The examination work is available either at the electronic library Theseus.fi or in the library.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
1.1 Val av ämne	2
1.2 Frågeställningar och syfte	3
1.3 Litteraturstudier	4
1.4 Arbetets uppbyggnad	4
2 INDIVIDENS INVERKAN PÅ GRUPPEN	6
2.1 Utvecklingsfaser i den ungas liv	7
2.2 Identitetutvecklingens inverkan på gruppen	8
3 FÖREBYGGANDE AV GRUPPKONFLIKTER.....	9
3.1 Grupprocessen ur den professionellas synvinkel.....	9
3.3 Vad vill de unga av livet?	11
3.4 Förebyggande arbete i praktiken inom På Rätt Spår	12
4 KONFLIKT I UNGDOMSGRUPPER.....	13
4.1 Begreppet konflikt	14
4.2 Aktuella konflikter bland ungdomsgrupper	14
4.3 Orsaker bakom konflikter och våld i ungdomsgrupper	16
5 KONFLIKTHANTERING BLAND UNGDOMSGRUPPER.....	17
5.1 Leap Confronting Conflict.....	18
5.2 Leaps fyra hörnstenar.....	18
5.3 Grunden bakom workshopsplaneringen	19
5.4 Jag-uttalandet	20
6 PROCESSEN SOM LEDER TILL MIN PRODUKT.....	21
6.1 Mindmap och projektdagbok	21
6.2 Muntliga källor och personlig kommunikation	22
6.3 Den teoretiska bakgrunden som stöder Konfliktknappen.....	23
6.4 Planeringen av Konfliktknappen	24

6.5 Konfliktknappen	25
8 AVSLUTANDE DISKUSSION	27
8.1 Kritisk granskning.....	27
8.2 Introduktionsworkshopen på Immediate-Theatre	29
8.3 Slutord.....	30
KÄLLFÖRTECKNING	31

Bilaga:

Konfliktknappen

1 INLEDNING

Mitt examensarbete ingår i projektet PÅ RÄTT SPÅR, vilket är ett hälsofrämjande ESF-utvecklingsprojekt med Folkhälsan som projektägare. Projektet På Rätt Spår är ett hälsofrämjande ESF-utvecklingsprojekt med Folkhälsan som projektägare. ESF står för Europeiska socialfonden. Projektet pågår under 2008-2011. Inom projektet arbetar b.la. fyra heltidsanställda coacher ute på fältet inom yrkesinstituten Axxell och Practicum i Nyland. Projektet har som syfte att förebygga risken av avbrott under det första studieåret samt att förebygga de studerandes känsla av utanförskap inom den grundläggande yrkesutbildningen på andra stadiet. Projektet strävar också efter att hjälpa de unga hitta sig till rätta inom sin skola för att orka slutföra sina studier.

Yrkehögskolan Novia har som målsättning inom På Rätt Spår att utarbeta olika metoder och utvärderingar som coacherna och den övriga skolpersonalen kan ty sig till i sitt arbete med ungdomarna. Jag har valt att i mitt examensarbete förkorta På Rätt Spår med PRS.

Mitt examensarbete kartlägger ungdomsgruppers ofta förekommande konflikter inom den grundläggande yrkesutbildningen. Jag vill komma fram med en arbetsmetod som stöder de professionella inom den grundläggande yrkesutbildningen att hjälpa de unga förstå och lösa sina konflikter i grupp.

Inom den dagliga debatten lyfts en stor oro fram över problematiken ungdomsarbetslöshet och dess statistik. Lasse Varhama har forskat i sambandet mellan skolmobbning, konflikter och utbrändhet och hur dessa faktorer i sin tur kan leda till långtidsarbetslöshet. Han kommer i sin forskning fram med att det finns ett verkligt samband mellan konflikter under skoltiden och arbetslöshet under vuxenlivet. Resultatet visar att 8 % av finländska elever upplever eller har upplevt skolmobbning i någon form. Cirka 29 % av de långtidsarbetslösa har blivit mobbade och inblandade i svåra konflikter. (Varhama 2008:7)

I dag arbetas det mycket kring olika problemlösning både på daghemsnivå ända upp till universitetsnivå och också inom arbetslivet. I Finland använder sig 359 grundskolor av kamratmedling, också kallad VERSO. VERSO är förkortning på det finska ordet vertaissovittelu. Metoden stöder ett barncentrerat arbetssätt. Metoden undviker straff och arbetar istället lösningsfokuserat. Syftet är att lära sig hantera konflikter samt att se att konflikter är en del av vårt dagliga liv. Medlingen utgår ifrån att eleverna själv löser

problem tillsammans. År 2008 har det kamratmedlats inom grundskolan ca 8000 fall med god framgång. (Kiilakoski 2009)

I min rapport och konflikthanteringsdag kommer jag på liknande sätt som VERSO gjort; sträva till att arbeta lösningsfokuserat samt ur ett ungdomscentrerat perspektiv. Jag vill att de unga själv är medvetna om konflikternas betydelse som berör dem och deras omgivning.

Konflikterna i skolorna får oftast sin början av att de olika individerna har olika intresse i en viss situation. Också aggressioner och rädslor kan ligga bakom konflikter.

Skolan är en institution där unga måste möta varandra i olika situationer vare sig de vill det eller inte. Ungdomarna lär sig också snabbt känna till de trygga och otrygga utrymmena inom skolan samt på fritiden. Samma gäller tiden och platsen. Under högstadiet kände jag mig osäker för ”röökipaikkan” (rökplatsen) under pauserna. Där samlades alla i olika grupper och varje grupp hade sitt eget intresseområde. I min skola var ”röökipaikkan” mobbningsarenan lärarna hade svårt att nå. Min fråga inför mitt arbete är hur kan de professionella verkligen nå de unga för att diskutera kring konflikter på ett rationellt plan?

1.1 Val av ämne

Under mitt studerandeutbyte vid Bardford College våren 2009 deltog jag i en temadag där Bradford College hade bjudit in en utomstående organisation vid namn Leap Confronting Conflict. Leap besöker olika skolor och organisationer. De ordnar skolningar, workshops och olika temadagar både för ungdomar och vuxna som arbetar med ungdomar. Fokus ligger på att motarbeta marginalisering och att hjälpa de redan marginaliserade ungdomarna. Leap arbetar ur ett grupperspektiv och sätter speciell fokus på gängkulturen.

Under temadagen utövade vi olika gruppdynamiska övningar tillsammans kring konflikter. Min personliga erfarenhet av Leap är att organisationen använder sig av en metod som är väldigt intensiv och att den når hela gruppen på en gång. Som deltagare i gruppen kände jag mig delaktig och deras praktiska övningar gav alla i gruppen en uppgift, trots att vår grupps deltagarantal var stor, ca 40. Jag kommer inför min produkt utgå från Leap och till en viss del anpassa deras metoder.

När det väl var dags för mig att välja examensarbetsidé, låg Leap starkt i mina tankar. Jag uppfattade också via min studiekamrat Sofia Wickström som gjorde praktik inom projektet PRS att konflikter hör till de studerandes vardag inom den grundläggande yrkesutbildningen vid Axxell.

Jag kommer att skriva och utveckla mitt arbete kring konflikter och konflikthantering ur ett perspektiv som stöder lärarna och elevvårdsteamet att arbeta med de unga. Jag anser att konflikter på gruppnivå är vanliga bland alla människor i alla åldrar. Ungdomar som just har börjat sin utbildning inom andra stadiet lever i en hektisk och kritisk livsstid. Mycket fokuserar kring identitet, relationer och möjligen framtidsvisioner. Klassgemenskapen och känslan av samhörighet är speciellt viktig för ungdomarna. Ifall det uppstår mycket konflikter i en klass kan det leda till att en del av de studerande snabbt drar sig undan och i värsta fall avbryter sina studier eftersom deras psykiska hälsa inte längre klarar av stressen. Detta är en sak jag skulle vilja motarbeta. Jag vill hitta metoder som kan hjälpa de professionella stöda ungdomsgrupperna lösa sina konflikter.

Själv vill jag lära mig hantera konfliktsituationer bland ungdomar och speciellt hitta olika praktiska metoder jag kan använda mig av för att kunna stöda ungdomar i olika situationer. Jag anser att detta är ett väldigt viktig område i tanke på min kommande framtid som socionom (YH).

1.2 Frågeställningar och syfte

Mitt syfte är att utgående från Leaps konflikthanteringsmetoder och På Rätt Spår nuvarande verksamhet; skapa en konflikthanterings temadag kring ungdomsgruppkonflikter som lärare och elevvårdspersonal vid Axxell och Practicum kan använda sig av.

Mina frågeställningar jag utgår ifrån:

- Vilket är behovet för konflikthantering inom den grundläggande yrkesutbildningen?
- Vilka teorier stöder de konflikthanteringsmetoder som används idag inom Leap och PRS?

- Hur kan likheter och olikheter mellan Leaps verksamhet och PRSs förebyggande metoder beaktas i utformande av en temadag vid namn Konfliktnappen?

1.3 Litteraturstudier

Inför min rapport kring konflikter och konflikthantering har jag läst mig in på ämnet via många olika texter. Jag har i mitt arbete använt mig av litteraturstudier och vetenskapliga artiklar, publikationer och doktorsavhandlingar. Jag har strävat till att plocka ut aktuellt och nytt material som stöder mitt syfte att skapa en konflikthanterings modell. Modellen förverkligas i form av en temadag kring ungdomsgruppkonflikter som lärarna och elevvårdspersonalen vid Axxell presenterar för de unga. Jag kommer också i mitt arbete ty mig till olika projekts rapporter som berört ungdomar och skolavhoppning. Min teori stöder Leaps grundtanke. Konfliktnappen grundar sig mestadels på Leaps utarbetade övningar.

Konflikter förekommer i många olika sammanhang från barn ända upp till vuxenåldern. Jag har begränsat mitt materialsökande till gruppprocesser och konflikter som berör ungdomar och ungdomsgrupper.

1.4 Arbetets uppbyggnad

Mitt examensarbete består av tre olika delar. Den första delen handlar om vad som är aktuellt inom de ungas liv just idag inom den grundläggande yrkesutbildningen. Jag tar upp frågor och tankar som är generella för ungdomar mellan 15 och 19 år. Jag går lite in på högstadieåldern 13-15 år eftersom jag anser att övergången mellan grundskolan och den grundläggande yrkesutbildningen är enormt viktig. Mycket problem uppstår redan under grundskolan. Problemen kan ha blivit olösta och medföljer därför till yrkesutbildningen. Problem som skapar konflikter finns både på grupp- som individ nivå. Jag skriver om gruppprocessen som en helhet och hur det arbetas förebyggande inom På rätt spår i praktiken inom Axxell. För att få reda på det har jag fört personlig kommunikation med Folkhälsans coach Rebecca Karlsson. Vi har både träffats och e-postat.

Andra kapitlet Individens inverkan på gruppen presenterar individens utveckling i tonåren. Tonårens faser är viktiga eftersom de tydligt beskriver vad som är aktuellt för de ungdomar

som studerar vid den grundläggande yrkesutbildningen. För att kunna förstå gruppens konflikter måste den professionella förstå vad som pågår i den ungas liv just nu. Det som är aktuellt hos individen inverkar direkt på gruppen och på olika konflikter som uppstår. Identitetsutvecklingen är en del av den ungas utveckling. Identiteten nämns kort för de delar jag anser är viktiga inför grupprocessen i tanke på konflikter och konflikthantering.

Grupprocessen ur den professionellas synvinkel förtydligar alla parter roller och hur de står i samband med varandra. Jag anser att det är viktigt för den professionella att först se hela stora helheten för att sedan kunna gå in och kolla på de olika process spektrumen i lugn och ro. Gruppens utveckling och de ungas förväntningar i livet inverkar på varandra. De ungas förväntningar styr gruppens intresse. PRS har jobbat med hur de yrkesverksamma kan stöda gruppens utveckling mot ett tryggt håll redan från skolstarten.

Ifall allting inte går som det skall uppstår konflikter. Inom en grupp finns många olika individer med mycket olika bakgrunder mm. Leap har utarbetat olika manualer och färdiga underlag med scheman för att arbeta kring aktuella ungdomskonflikter. Själv har jag tytt mig till manualen *Working with Gangs and Young People*. Manualen innehåller övningar som direkt berör arbetet med olika ungdomsgång och ungdomar. Jag presenterar några praktiska Leap-övningar i min produkt kallad Konfliktknappen. Den andra delen tar fasta på konflikter och orsaker bakom ungdomsgruppkonflikter. I samband presenteras Leaps verksamhet. Jag har fört personlig kommunikation med båda parterna i olika etapper för att få svar på mina frågeställningar.

Den 28.9-1.10 åkte jag till London för att träffa personal från Leap- teamet. Jag deltog i planeringen av en workshop och besökte samma introduktionsworkshop följande dag. Workshopen hölls på Immediate-theatre. Immediate-theatre arbetar i form av olika projekt för unga och unga vuxna. De använder sig av drama och andra former av konst för att stöda personer som ligger i hög risk för marginalisering. Leap hade blivit inbjudna till Immediate-theatre för att hålla en introduktion kring konflikter. (www.immediate-theatre.com)

Utgående från teorin har jag skapat Konfliktknappen för Axxell. Konfliktknappen är en temadag som t.ex. lärarna eller elevårdsteamet kan hålla för sina studerandegrupper. Jag hoppas att det är ett praktiskt redskap som också kunde stå andra till hjälp som funderar över konflikthantering och konflikter inom den grundläggande yrkesutbildningen. Materialet går också att använda inom andra kontext. Konfliktknappen innehåller en kort anvisning över programmet. Huvudtyngdpunkten ligger på konkreta övningar, diskussioner

och tips mm. Övningarna är baserade på Leaps tankemodell. Denna hälsofrämjande och förebyggande arbetsmodell skall stöda personer som arbetar med unga inom andra stadiets utbildning. Konfliktnappen strävar till att öka de ungas medvetande kring konflikter och konflikthantering.

2 INDIVIDENS INVERKAN PÅ GRUPPEN

Hata om du hatar, skrik som det känns, härja som du vill. - Jag tar emot och håller mig lugn. Oberoende får du inte söndra eller såra någon.

(Cacciatore 2007:37)

(Fri översättning 15.6.2010)

Barnpsykiatern och Väestöliittos specialistläkare Raisa Cacciatore (2007) har utvecklat en aggressionstrappa, som berör barnets och den ungas normala aggressionsutveckling stegvis. Med normal definierar jag den utveckling som är generell för alla och som inte tar hänsyn för specifika diagnoser och specialbehov som t.ex. ADHD.

Cacciatore anser att det är viktigt att tala om barns och ungas aggressioner med tanke på deras utveckling i tid förrän konflikter hinner uppstå. Med ordet aggression menas inte enbart fysiskt våld utan också många olika känslor och faser som barnet och den unga går igenom under sin identitetsutveckling. Cacciatore påminner de professionella om att det är viktigt att skilja på känslor och handlingar. Dessa aggressionskänslor utlöser olika processer i olika åldrar, vilket medför att individen till slut hittar de normer och försvarsmekanismer han kommer att använda sig av under sitt liv. De vuxnas stöd och förståelse för individens utveckling i sin helhet inverkar direkt på om utvecklingen är positiv eller negativ. (Cacciatore 2007:10–11)

2.1 Utvecklingsfaser i den ungas liv

- 13-16 år

Den unga börjar studera vid den grundläggande yrkesutbildningen vid 15-16 års ålder. Första studieåret går oftast ut på att bekanta sig med nya bekantskaper. Det är vanligt att kompisarna byts ut till nya och de första kärleksförhållandena uppstår. Individerna granskar kritiskt sin klass och ser hur många andra individer upprätthåller olika sociala ”spel” och roller för att hitta sin plats. Rädslan över att inte känna gemenskap och att bli godkänd i gruppen visar sig.

Under 13-16 års fasen känner ungdomarna sig ensamma och kan inte riktigt greppa sina känslor och tankar. Känslor som vrede och skam över sitt liv kan förekomma tidvis. De unga har en känsla över att inte kunna rå på sitt liv och känner sig därför hjälplösa. De unga håller de vuxna på avstånd för att på egen hand i sin ensamhet lösa sina problem. Trots att de unga håller sitt avstånd till de vuxna vill de ändå bli bekräftade med respekt och få stöd av dem. (Cacciatore 2007:139–141)

- 14-17 år

De unga utmanar maktbalansen mellan sig själv och de vuxna. De respekterar inte regler och använder lätt ett fult språk; mycket svordomar för att testa hur mycket de vuxna tål. Fysiskt är de redan i de vuxnas storlek och de vill testa sin auktoritet runt omkring sig. Mycket stök och dåligt beteende förekommer i den ungas egna omgivning; skolan, skolbussen, ute på ”stan” m.m.

De unga försöker febrilt hitta sin plats i den egna gruppomgivningen. Inför kompisarna spelar man upp sig som tuff och ointresserad över de vuxnas regler och normer. Pojkarna utagerar det oftast mer fysiskt våldsamt än flickorna. Pojkarna mopsar upp sig och provocerar varandra. De har svårt att uttrycka sig till ord. Flickorna söker sin plats mera genom sina kläder och smink. Snatteri och skärning bland de unga förekommer ofta. De unga försöker vara motsatsen till sin familj och provocera allt och alla runt omkring sig. (Cacciatore 2007:144–145)

- 14-19 år

Fasen för att leva loppan och njuta av allt som ungdomen kan ge oss, tänker de unga. Livet och framtiden känns spännande och de vuxna börjar kännas som trevliga och pålitliga igen. De unga är säkra på sig själva och känner att de kunde klara av vad som helst i livet. Kompisarna och den egna gruppen är viktig. De unga känner sig oslagbara

och tar inte hänsyn till risker. Till exempel röker, dricker alkohol, har oskyddade samlag. (Cacciatore 2007:148–150)

- 16-19 år

De unga förbereder sig för frigörelser från sina föräldrar och sina barndomshem. Individerna har starka åsikter och står på sig själva för att bli hörda. De kan ha svårt att ta emot kritik och motargument. De unga känner sig jämställda med de vuxna och vill bli behandlade som vuxna. De unga är som oftast fortfarande ekonomiskt beroende av sina föräldrar. (Cacciatore 2007:152–153)

2.2 Identitetutvecklingens inverkan på gruppen

Individens självkänsla och samvete inverkar i en gruppkonflikt. Det gäller också den professionellas, inte enbart den unga studerandens. En interaktionskonflikt kan stärka och sänka individens självkänsla. Konflikthantering kräver att båda parterna hittar lösningar via sitt eget jagmedvetande. Ett gott samvete håller ihop med en god självkänsla, och tvärtemot.

Samvetet och självkänslan skapar individens jagmedvetande. Det är svårt att lägga fingret på andra människors känslor. Men ifall individen bra kan känna till sitt egna jag är det lättare att för den att lyssna till sina medmänniskors känslor. (Kujala 2008:153–154)

Den unga individen kan känna det svårt att respektera sig själv ifall någon annan inte någonsin har respekterat honom. Det är möjligt att ingen har krävt honom att vara mer självständig. En ung individ som aldrig blivit respekterad av andra litar inte på sig själv eller på den egna bedömningsförmågan. Individen lägger inga krav upp för sig själv. Individens identitetsutveckling rubbas och det inverkar på den övriga gruppen. (Purjo & Kuusela 2009:174)

Individen är den enda som i sista hand kan ta ansvar för sig själv. Det är endast på individens eget ansvar. Den unga som står mitt i sin identitetsprocess behöver stöd och uppmuntring av trygga vuxna. Den unga har ännu inte kapacitet för att fullt ta på sig ansvaret över sig själv. Den unga behöver utomstående hjälp för att lära hjälpa sig själv. Syftet för de professionella är att uppfostra den unga att stå på sig för att kunna ta ansvar för de egna handlingarna och tankarna. (Purjo & Kuusela 2009:239)

3 FÖREBYGGANDE AV GRUPPKONFLIKTER

Med kompisarna är jag hel och jag klarar mig – Vi går, vi kommer, vi lever här och nu

Kompisarna förstår, de tar hand om mig?

(Cacciatore 2007:147)

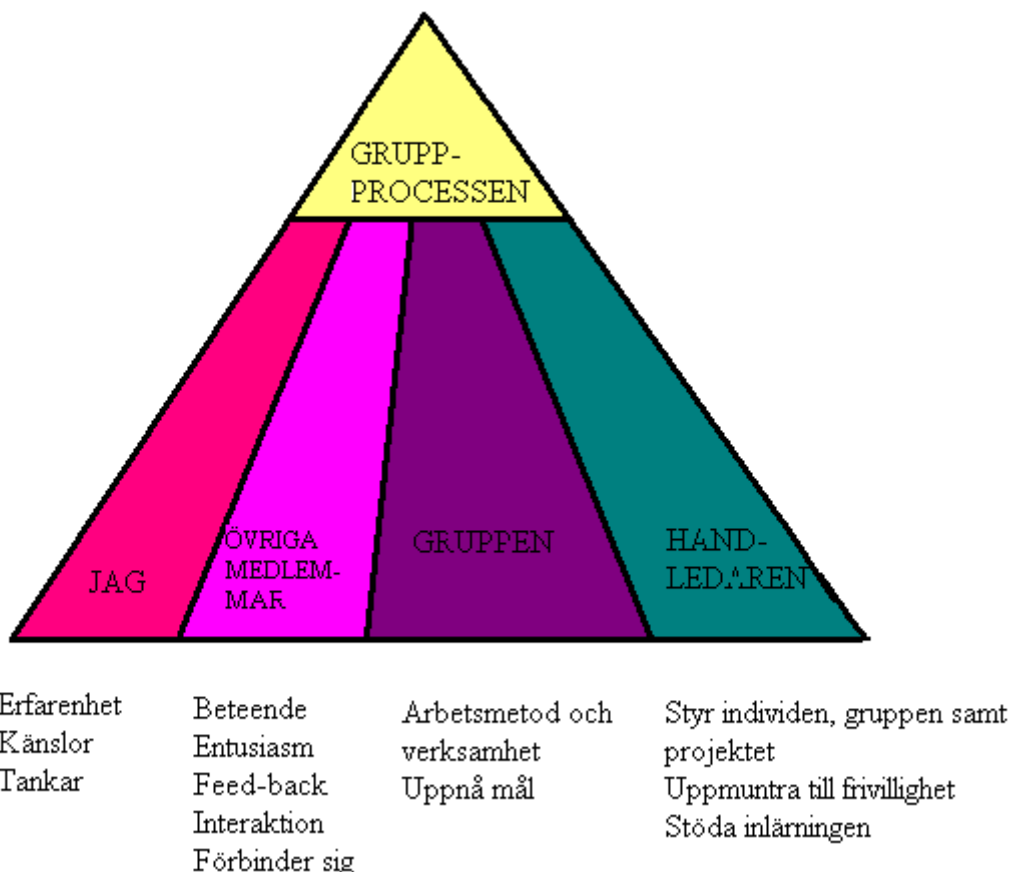
(Fri tolkning 8.10.2010)

Ofta erbjuder gruppen en trygghet för individen. Den enskilda individen behöver inte stå på sig ensam ifall han hör till en grupp. Han kan gömma sig bakom mängden. (Feinstein & Imani Kuumba 2006:12)

Olika grupper kan definieras som hobbygrupper, den egna klassen, ”mopo-gäng” eller dylikt. Ungdomarna övar inför sin framtid att ta del i olika grupper. Gruppmedlemmarna behöver inte vara likadana men det måste finnas något gemensamt intresse för att dynamiken skall fungera. I en demokratisk och jämställd grupp respekteras var och en som sig själv och alla känner sig trygga i gruppen. (Cacciatore 2007:39)

3.1 Grupprocessen ur den professionellas synvinkel

När den professionella handleder en grupp är det viktigt att ta hänsyn till att alla parter och deras uppgifter tillsammans bildar en helhet som kallas för grupprocess. Socialpsykologen Saara Repo-Kaarento (2007) har förtydliggjort ett schema för de professionella som arbetar med ungdomar. Grupprocess-triangeln på följande sida visar vad som händer inom gruppen samtidigt. Vad inverkar på de olika spektrumen?

Figur 2. Grupprocessen. (Bilden av Astrid Sundström)

Rollerna ovan är fastslagna inom en grupp trots att varje grupp är individuell och utvecklas på olika sätt. Inom varje roll och spektrum pågår en process som inverkar på helheten. När man arbetar som professionell med de unga är det bra att tänka på sin verksamhet utgående från denna Grupprocess-triangel. (www.nuortenakatemia.fi/ohjaajalle/)

3.2 Gruppens utveckling

Varje grupp är särskild och går sina egna spår. Gruppen tar del i faser som bildar, utvecklar, normaliserar, presterar och upphör. När en grupp börjar ta sin form är deltagarna först osäkra och nyfikna på varandra. De unga bildar sig frågor som t.ex. vill jag delta i denna grupp och accepteras jag i gruppen. De flesta deltagarna följer noggrant med hur de övriga börjar bete sig för att få svar på sina frågor. Varje deltagare har sina egna förväntningar inför gruppen. (Nuorten akatemia 2008:11–13, 15)

När en grupp bildas har den utomstående handledaren, i mitt arbete t.ex. läraren ett stort ansvar att hjälpa deltagarna bilda sig en trygg miljö samt ett gemensamt syfte för gruppens verksamhet. Det är på lärarens ansvar att alla deltagare blir hörda. Läraren måste komma ihåg att inte ta ställning eller välja sida när han ansvarar för en grupp. Hans ansvar är att stöda gruppens utveckling. (Nuorten akatemia 2008:11–13, 15)

Efter att syftet med gruppen är klart och de unga känner sig trygga med varandra vågar de börja ta sig kritiskt mot varandra. Deltagarnas egna tankar och åsikter bryter sig loss. Utbrott av starka känslor och aktiv kommunikation bland deltagarna kan leda till konflikter inom gruppen. (Nuorten akatemia 2008:11–13, 15)

3.3 Vad vill de unga av livet?

Ungdomarna drömmer om samma sak som de vuxna; hälsa, utbildning, arbete och kärlek. Det materialistiska värdet är också viktigt inom dagens samhälle. Mycket krävs av dagens ungdom och allting skall åstadkommas här och nu. Det ger de unga prestationsångest. (Paakkunainen 2000:25)

Nuorisotutkimus har 1998-2000 sponsorerat ett projekt kallad Mahis. Mahis är ett riksomfattande oofficiellt ungdomsarbets projekt, som förebygger marginalisering av de unga med hjälp av frivilligt projektarbete. Syftet är att de unga lär sig samtidigt som de gör med hjälp av principen ”learning by doing”. De vuxna inom projektet ger dem positiv feedback av lyckande och livskontroll. Mahis baserar sig på de ungas behov, önskningar samt aktivitet. Inom Mahis är referensgruppen viktig. (Paakkunainen 2000:5)

Inom projektet har Mahis frågat vad de unga vill sträva efter. Många har svarat nykterhet, mer innehåll i vardagen, att få visa sin kreativitet och att få beröm. Mahis gav flera unga en praktisk chans att få känna att de lyckats med något. Enligt handledarna inom Mahis hade över 40 % av de unga svårt med livskontrollen. Inom Mahis uppmuntrades de unga att möta sina problem och hantera dem i grupp. Både livskontroll och konflikthantering samt lösning ökades i de ungas liv. (Paakkunainen 2000:26)

Generellt saknar de unga ett annorlunda tilltalningssätt från de vuxna. De unga önskar att de vuxna skulle nå dem på deras eget språk på deras upplevelsenivå. Många unga anser att konkretisering är det bästa sättet. T.ex. andra unga förebilder och andra personers

livshistorier motiverar och konkretiserar de ungas egen verklighet. (Pohjantammi 2007:102)

3.4 Förebyggande arbete i praktiken inom På Rätt Spår

Människor förstår varandra bättre desto mer de har kontakt med varandra. Trots att de unga studerar i samma klassrum och klass behöver det inte betyda att alla kommer överens. Därför vore det viktigt att så snabbt som möjligt före konflikter uppstår (men också efter) fokusera på att bygga upp gruppens förtroende till varandra samt bygga upp en känsla av gemenskap och gruppanda. (Ekholm & Salmenkangas 2008:21)

Folkhälsans coach Rebecca Karlsson som jobbar vid Axxell berättar att PRS har satsat på att utbilda tutorer av de studerandena som kommer att börja sitt andra studieår. Tutorernas uppgift är att ta emot höstens nya studerande. Tutorerna skall visa de nya studerandena runt på campuset, internatet, visa viktiga platser inom staden och övrig omgivning. Tutorn hjälper tillsammans med läraren att bilda en bra klassgemenskap i den nya gruppen. Tutorn är där för att hjälpa och stöda de nya studerande. Tutorn skall vara en trygg förebild för de nya studerandena.

Coacherna har valt att utbilda tutorer också av de såkallade stökiga studerandena. Enligt Rebecca är det viktigt att också ge dem en chans att visa att de är duktiga på något. Många gånger är de studeranden som betar sig mest stökigt och "bitchigt" under undervisningen väldigt bra tutorer, eftersom de med sin personlighet och sociala sida drar intresse till sig. Coacherna inom PRS har gjort en utvärdering tillsammans med läsårets 2009 tutorer. Feedbacken som Rebecca speciellt lyfte upp var att tutorerna hade känt sig en aning chockade över att plötsligt överta en ledarroll i form av tutorskapet. Majoriteten trivdes trots allt i rollen som tutor och att de hade ansvar över en klass.

Coacherna använde i tutorskolningen sig av Folkhälsans Vi mobbar int'-antimobbningmaterial. Tutorerna fick se Ingen blir ensam- filmsnuttarna, som behandlar mobbnings- och utfrysningssituationer. Snuttarna väckte mycket tankar och diskussioner hos tutorerna. Det var en stund som Rebecca kände att PRS verkligen hade nått de unga.

Rebecca var överraskad över att ha märkt sig själv coacha också lärare under projektets gång. PRS gick ut med att fungera som coacher i skolorna för studerandena men i verkligheten har coacherna också handlett lärarna som kämpar med svåra situationer

dagligen. Rebecca anser att ett värdefullt förebyggande arbete inom t.ex. Axxell vore att börja stöda lärarnas och elevvårdspersonalens orkande i sitt arbete. Om personalen är motiverad och har ork överförs känslan också till studerandena. Rebecca berättade att en del konflikter uppstår i verkligheten pga. att relationen mellan läraren och studeranden är infekterad. Rebecca känner att det flera gånger har varit omöjligt att hinna komma åt det förebyggande arbetet eftersom det har funnits så mycket konflikter att ta itu med. Hon säger också att det för människor i många situationer är lättare att reagera i en konfliktsituation än från en förebyggande synvinkel.

4 KONFLIKT I UNGDOMSGRUPPER

Jag utmanar, stör och provocerar! Rädslan och osäkerheten styr mig...

(Cacciatore 2007:143)

(Fri tolkning 8.10.2010)

Konflikter dyker dagligen upp inom medierna, vårt arbete och inom vårt personliga liv. Vantrivsel i skolan inverkar på att konflikter uppstår bland ungdomar. Vantrivsel i skolan sätter igång olika sociala processer hos de unga. Ungdomar med samma intressen och brist på motivation identifierar sig med varandra. Kompisarna blir mer viktiga än skolan. Efter att kompisarna är allt i allt känns skolavbrott inte så allvarligt för de unga. Vantrivsel medför avbrott inom den grundläggande yrkesutbildningen. Det finns gemensamma drag hos unga som avbrutit sina studier; de flesta har lidit av sämre framgång av att inte ha fatta rätt beslut i olika situationer. Avhopparna delas in i två grupper; de som har en väldigt nära vänskapskrets samt de som känner sig utanför och ensamma. (Pohjantammi 98)

De unga har själv kommit fram till att först har vantrivseln börjat visa sig, vilket sedan medfört att de sökt sig till likasinnade kamrater och till sist har alkoholen och konflikterna kommit med in i bilden. Vantrivseln syns i de ungas känslor och vilja att vara rebeller. De unga har inte hittat sina identitetsverktyg från skolan. De har inte haft färdigheter att möta de egna svårigheterna och svåra situationerna på ett konstruktivt sätt. Det enda sättet de har känt till är att dra sig undan eller att ställa till en rebell. En rebell leder lätt till olika konflikter. (Pohjantammi 2007:99)

4.1 Begreppet konflikt

Ordet konflikt härstammar från det latinska ordet *conflictus* vilket betyder kollision eller att stöta ihop. (Varhama 2008:15) Konflikten är en ööverenskommelse mellan människor. Bakom själva konflikten ligger en maktfråga om vem som skall få bestämma. (Maltén 1998:158) Utan någon form av handledning och vägledning utifrån stagnerar en ungdomsgrupps utveckling och konflikter uppstår. (Kopakkala 2005:190)

Det finns olika typer konflikter; rationella och regressiva. De *rationella konflikterna* leder sällan till aggressioner och de begrundar sig på nu- situationer. Konflikterna löses med rationellt tänkande. De *regressiva konflikterna* bygger oftast på tidigare händelser som fått individerna att reagera psykiskt. Känslor och aggressioner uppstår hos individen och inom ungdomsgruppen. När en utomstående tredje part avbryter en regressiv konflikt utan att hjälpa ungdomarna lösa den, kommer konflikten att blomma upp igen i ett senare skede. Det gäller att genast ta tag i problemlösningen. Det är svårt att lösa en konflikt när båda parterna är upprörda och förnekar det egna ansvaret inom konflikten. När ångesten och känslorna har lagt sig gäller det för den tredje parten att byta konfliktens nivå från regressiv till rationell så att problemlösning kan börja. Den tredje parten t.ex. läraren i detta fall lägger in olika element för att uppehålla en rationell diskussion. En rationell diskussion löser inte en s.k. ”kroniskt infekterad” konflikt. (Sandström 2000:69)

Nästa fråga står för vad som egentligen ligger bakom de kroniskt infekterade konflikterna bland ungdomarna?

4.2 Aktuella konflikter bland ungdomsgrupper

Tomi Kiilakoski (2009) säger i sin forskning kring referensmedling inom de finländska skolorna att eftersom den grundläggande yrkesutbildningen liksom alla andra skolor befinner sig inom en normal vardagsomgivning uppstår det liknande konflikter som i alla andra vardagliga kollektiv.

Ungdomar kring åldern 15-19 år stöter lätt på olika konflikter i olika sammanhang och inom olika grupper. Trots att de har en kort livserfarenhet bakom sig så har de desto starkare känslor och vilja att uttrycka sig själva med. (Cacciatore 2007:37) Speciellt unga män i åldern 15-24 ligger i större risk än andra åldersgrupper att råka ut för konflikter och våld. En förfrågan gjord av Rättspolitiska forskningsinstitutet år 2008 visar att 17 % av

pojkar och de unga männen har under det gångna året deltagit i ett slagsmål eller varit med om att misshandla någon. 35 % av de unga männen och pojkarna har någon gång under sitt liv deltagit i ett slagsmål. Flickornas motsvarande andelar står på 9 % under det gångna året och under hela livet 16 %. (Purjo & Kuusela 2009:232)

Vissa studerande upplever skolan som ett paradiset på jorden där allt är frid och fröjd medan andra ser skolan som ett helvete. Tyvärr så är det en utopi att dagens skolklasser och grupper är jämställda och harmoniska. Det finns mycket konflikter och olika sorters problematik inom ungdomsgrupperna som i värsta fall kan leda till våld och marginalisering. Sanna Aaltonen har enligt Sunnari (2003) gjort en undersökning om ungdomarna själv anser att det finns en koppling mellan konflikter och olika könsroller. Enligt Aaltonens undersökning består skolan av tre stycken konfliktarenor som alla står i samband med varandra oberoende könsroller.

1. Skolan skymmer undan konflikterna bakom jämställdhetstanken

- Konflikter i skolan härstammar av att jämställdheten rubbas, omgivningen blir stökig.
- Skvaller ses som negativt – personalen når inte problemen när de unga inte vågar berätta
- Gruppsyck

2. Obligatorisk närvaro. Det förekommer inte frihet för de unga att välja vem de vill se i skolan och vem de absolut inte vill stöta ihop med.

3. Mobbning. Orsakerna till mobbning söks ofta i offrets olikhet. Könet har ingen betydelse till orsakerna. Men pojkars och flickors våld kan te sig på olika sätt.

Enligt Aaltonen borde en skola som kallar sig för könsneutral och jämlik också beakta de vardagliga konflikterna och deras kopplingar till olika könsroller. Det går inte att stänga ut möjligheten om att jämställdheten inte rubbas. Oberoende om konflikterna definieras som mobbning eller som könsantastande. (Sunnari 2003:130)

Mobbning är ett grupphenomen där mobbaren vill visa sin makt över sitt valda offer för de andra gruppmedlemmarna. (Cacciatore 2007:40) Makten innebär ett ansvar som riktas mot känslorna. (Kujala 2008:136) Mobbning handlar om hur mobbaren själv vill bli sedd och respekterad av andra. För att nå status bland andra unga väljer mobbaren ett offer som

skiljer sig från gruppens normer och värderingar över vad som är normalt. Cacciatore hänvisar att det är viktigt att som professionell lära de unga känna igen olika gruppfenomen, för att lättare kunna reagera och undvika mobbning och konfliktsituationer.

Den brittiske Neil Duncan har redan år 1999 uttalat sig om att mobbning bland barn och unga är ett gruppfenomen. Han påstår att mobbning är missbrukande av människors maktförhållanden. Mobbning räknas till våld. (Sunnari 2003:24)

4.3 Orsaker bakom konflikter och våld i ungdomsgrupper

De mest typiska exemplen på orsaker bakom konflikter och konflikter som leder till våld inom skolvärlden är socioekonomiska, äktenskapliga och andra familjeproblematiske faktorer som kan inverka på individerna att bete sig aggressivt. (Sunnari 2003:17) Inlärningssvårigheter, traumatiska händelser och fysiska problem kan också orsaka konflikter bland ungdomar. (Ekholm & Salmenkangas 2008:21)

Konflikter uppstår även kring etniska minoriteter och rasism. Vissa lärare anser att en del av ungdomarna med etnisk bakgrund inte förstår hur allvarlig användningen av fysiskt våld är. Lärarna ser kroppslig ågan som ett mera synligt fenomen inom vissa kulturer och länder. Majoriteten av de finska ungdomarna uttalar sig verbalt på ett sätt som ungdomarna med annan etnisk bakgrund uppfattar som rasism och ärekränkning. (Ekholm & Salmenkangas 2008:16–17)

Ungdomar med annan etnisk bakgrund bygger oftast upp två identiteter samtidigt. Det egna jaget, och jaget med den etniska bakgrunden. Skolan och hemmet ger de unga två olika modeller att lösa problem i livet. (Ekholm & Salmenkangas 2008:18)

Ifall kommunikationen hemma inte existerar eller är fattig kan det medföra att de unga beter sig oroligt och omotiverat i skolan. När de unga är stökiga och omotiverade får de negativ respons från hela skolomgivningen. Det leder till att individerna börjar känna sig nervärderade och utanför. (Purjo&Kuusela 2009:228)

5 KONFLIKTHANTERING BLAND UNGDOMSGRUPPER

Många gånger kan det kännas tungt och svårt för de professionella att möta svåra konflikter bland de unga. Vissa ungdomsgrupper flyr undan konflikthanteringen. (Nuorten akademia 2008:11–13, 15) De professionella kan känna sig osäkra hur närma sig och tackla problemet. Det kan kännas obekvämt och krävande för dem att konstant behöva gränssätta de unga i olika situationer. Ett klart program för hur hantera problemet samt bollande av idéer tillsammans med kollegerna ger kraft och intuition. (Ekholm & Salmenkangas 2008:19)

Ifall de professionella kan hjälpa de unga att lösa sina konflikter på ett konstruktivt sätt leder det till lyckade konfliktlösningar som stärker de ungas sociala färdigheter och kunnighet att lösa sina konflikter rationellt i framtiden. (Ekholm & Salmenkangas 2008:16)

Ungdomsgruppen normaliseras när ett gemensamt förhållnings- och arbetssätt hittas. Gruppen åstadkommer en vi-anda med hjälp av konflikthantering och problemlösning. Deltagarna kan ty sig till varandras känslor vilket medför en positiv upplevelse som stärker kommunikationen inom gruppen. (Nuorten akademia 2008:11–13, 15)

Gruppens medlemmar blir mer mottagliga när gruppen har ett klart syfte. Inom gruppen bildas en viss hierarki och deltagarnas roller är tydliga för alla. Gruppen klarar av att beakta och bearbeta de olika idéerna, känslorna, tankarna och åsikterna. Deltagarna respekterar varandra och gör beslut tillsammans. (Nuorten akademia 2008:11–13, 15)

När en grupp upphör uppstår det en blandning av sorgsenhet och lättnad bland deltagarna. Gruppen planerar tillsammans en möjlig framtida fortsättning. Det är viktigt att den professionella ännu kommer ihåg att trygga och stöda gruppens upphörningsfas. (Nuorten akademia 2008:11–13, 15)

Det är viktigt att de professionella lär de unga behärska och uttrycka sina känslor tryggt. Ifall de unga inte lär sig möta svåra känslor fyllda av t.ex. hat, rädsla, besvikelser och frustrationer i rätt tid och på rätt plats kan det medföra instängda känslor som uttrycker sig i konflikter som är svåra till lösa. (Ekholm & Salmenkangas 2008:18)

I England arbetar organisationen Leap med konflikthantering bland ungdomar som står i hög risk för marginalisering. De unga tar del i situationer som utövar sig i olika rollspel

och diskussioner. De unga får tryggt utagera sina känslor med hjälp av olika diskussioner och roller. (Feinstein & Imani Kuumba 2006:13)

5.1 Leap Confronting Conflict

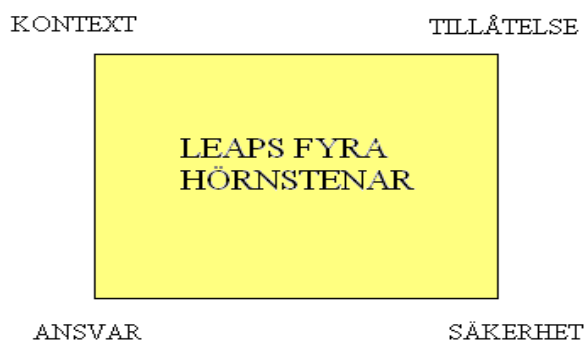
Leap Confronting Conflict står för ett Hopp inför konflikter. Leap är en nationell volontär ungdomsorganisation som ger ungdomar och vuxna en chans att hitta kreativa sätt att närma sig de aktuella konflikterna i sitt liv. Leap fungerar både nationellt och regionalt inom Storbritannien. (Feinstein & Imani Kuumba 2006)

Leap arbetar med de unga i olika workshops som klargör för de unga vilka följder och konsekvenser deras val och konflikter kan medföra. Vad är skillnaden på vinsten och kostnaden i de val de unga gör i sitt liv? Leap använder sig av övningar med de unga som demonstrerar verkliga konfliktsituationer. Leap uppmuntrar till delaktighet och ser till att varje deltagare får en uppgift. (Feinstein & Imani Kuumba 2006:13)

Amanda Nelmes arbetar på Leap vid Finsbury Park. Hon besökte Finland hösten 2009 och höll en Leap introduktion kring konflikthantering och identitet för finlandssvenska studiehandledare som kom till Åbo. Enligt henne är konflikthantering ett aktuellt tema också inom de finska skolorna, i synnerhet inom andra stadiet och den grundläggande yrkesutbildningen då de unga förbereder sig inför vuxenlivet.

5.2 Leaps fyra hörnstenar

Amanda Nelmes presenterade Leaps fyra hörnstenar som de grundar sitt fältarbete på.

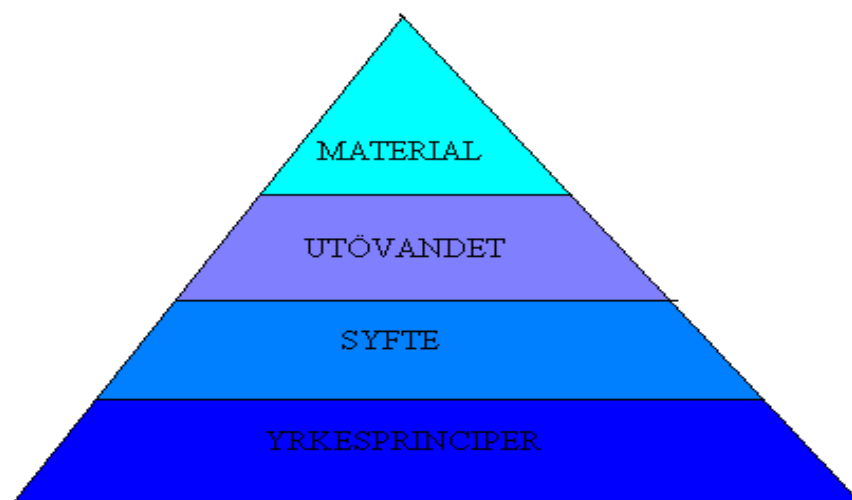
Figur 3. Leaps fyra hörnstenar. (Bilden av Astrid Sundström)

Leap utgår ifrån vilket är kontextet, i detta fall helheten var arbetet utförs och med vilken målgrupp. Tillåtelsen beskriver målgruppens och dens omgivnings egna direktiv och regler. Vad är det som skall åstadkommas och vad är tillåtet?

Nelmes påpekade att säkerheten är viktig att komma ihåg när Leap går ut och arbetar kring konflikter. Konflikthantering är ett känsloladdat ämne och Leap arbetar mycket med ungdomar som sitter i fängelse eller med ungdomar som har mycket problem och ligger i hög risk för marginalisering. Det är viktigt att respektera tystnadsplikten samt att klargöra för de unga att den professionella har tystnadsplikt så länge det är tryggt för alla. Leap sätter mycket tid ner på att lägga upp grundregler i början på en workshop. Tydliga regler ger trygghet till individen och gruppen. Efter att reglerna är igenom diskuterade med gruppen är det upp till individen att göra valet om han binder sig till reglerna eller inte. Den professionella koncentrerar sig på stöda individen vid valet. Den professionella stöder också valet ifall den unga vill avbryta. Den professionella och den unga diskuterar kring processen tillsammans. Leaps grundtanke är att individen själv skall ha möjlighet att välja sina vägar. Det viktigaste är att individen själv förstår vilka följder de egna valen har.

5.3 Grunden bakom workshopsplaneringen

Utifrån de fyra hörnstenarna börjar de professionella inom Leap planera mer specifikt inför sina workshops.

Figur 4. Leaps grund inför workshopsplanering. (Bilden av Astrid Sundström)

Personalen inom Leap gör sin planering väldigt noggrant inför en workshop. Både tidsplaneringen samt det övriga schemat övervägs utförligt. Ofta arbetar de i par när de går ut och håller sin workshop. I planeringsskedet är det en fördel att få bolla kring tankar och idéer tillsammans. Också i utförandeskedet är det en fördel, eftersom då turas de av genomförandet och kan stöda varandra om det blir stökigt i gruppen.

De presenterar sig för deltagarna ur vilken synvinkel de pratar; de är inte lärare eller annan elevvårdspersonal. De utgår ifrån Leaps grundprinciper och hörnstenar. Sedan övergår de till vilket är syftet som de vinklar sig in på. Vad vill Leap nå med sin olika workshop? Utövandet i form av övningar och diskussioner beror på syftet. Övningarna och diskussionerna varierar samt materialet som används. Leap har utarbetat olika manualer och färdiga underlag som de bygger upp sin workshop med.

Leap ifrågasätter de ungas tankar och föreställningar som får dem att bete sig aggressivt. I samband med olika konflikt demonstrationer kan coachen fråga: Känner du att du blir mer uppskattad ifall du kränker din kompis? Leaps coacher utmanar de unga konfrontera de tankar och rädslor som ligger bakom själva konflikten.

5.4 Jag-uttalandet

Inom Leap påpekas speciellt vikten på att använda jag-uttalandet. Coacherna uppmuntrar de unga att utgå ifrån fraserna *jag anser, jag är fittig, jag fattar inte...* m.m. Det viktigaste är att den unga skulle tala från sin egen synvinkel. Ofta uttalar de unga sig som att t.ex. *man sa på stan att hon ha blivit för jävlig. Vem är man i verkligheten som anser att skolan är för jävlig?* Det är väldigt svårt för människan att utgå från sig själv i en konfliktsituation. Individerna öser hellre över felet på den andra; *Det var han som söndrade fönstret, de där människorna gör aldrig något vettigt m.m.* Det är lätt att gömma och skydda sig bakom man-uttrycket.

En flicka som deltog i workshopen på Immediate – Theatre fungerar som ett bra exempel:

Flickan höll upprört på att berätta om hur hennes kompisgäng skulle se ner på henne och håna henne om hon skulle börja gråta inför dem. Hon förklarade utförligt hur hennes kompis skulle reagera. Coachen Jim ställde frågan hur reagerar du själv om din kompis började gråta och böla när ni är mitt inne i "stan" o shoppa? Det tog länge innan hon

fick svaret formulerat. Flickan stammade och snubblade på orden, men till sist sa hon jag skulle säkert skämmas ögonen ur mig!

Flickan stammade försiktigt fram sitt jag-uttal. Hennes kroppsspråk visade nervositet och förtydliga hur kämpigt det verkligen var för henne att säga högt att hon också själv skulle skämmas över sina kompisar.

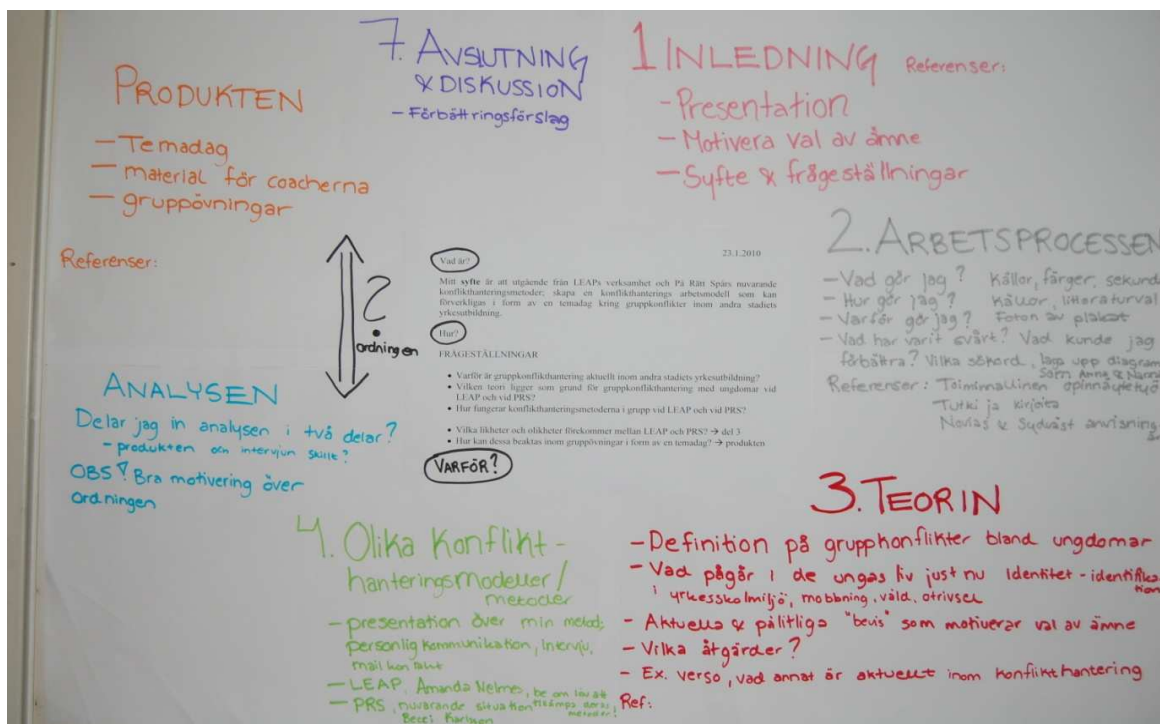
Jag-uttalet används som en del av grundreglerna. De unga hamnar sätta extra energi ner på att fokusera talet ur sin egen synvinkel och uppmuntra dem att stå bakom sina egna påståenden.

6 PROCESSEN SOM LEDER TILL MIN PRODUKT

I det här kapitlet kommer jag att beskriva min arbetsprocess kring den teoretiska delen som har lett till min produkt. Min produkts utseende har levt starkt i mina tankar från första början. Med utseende avser jag inte en produkt som kan röras i verkligheten utan själva programmet för temadagen Konfliktknappen. Redan från första början vid idéseminariet visste jag att jag vill utveckla en temadag som är lätt att utföra med de unga.

6.1 Mindmap och projektdagbok

För att underlätta min arbetsprocess har jag lagt upp en mindmap kring mitt arbete hemma på väggen. Jag har delat in de olika delarna med färger för att underlätta mitt bearbetande av materialet. Mindmapen utgår från mina frågeställningar och mitt syfte.

Figur 5. Mindmapen.

Vid sidan av min skrivprocess har jag fört en processdagbok var jag efter hand har skrivit upp tankar och idéer som väckts under processen. Jag har också satt upp den feedback jag fått under handledningarna och via den personliga kommunikationen för att kunna följa med att jag själv är på rätt spår. Jag anser att processdagboken har fungerat som ett stöd för mitt arbete.

6.2 Muntliga källor och personlig kommunikation

Kapitlen 4 och 6 berör PRS och Leap. De grundar sig på muntliga källor och personlig kommunikation. Jag har under min process varit i kontakt med Folkhälsans coach Rebecca Karlsson per e-post och vi har träffats och diskuterat mitt arbete under min arbetsprocess. Rebecca har också informerat mig vad som är aktuellt inom Axxell. Rebecca berättade att det mest meningsfulla förebyggande arbete de hunnit med hittills är tutorverksamheten. Den lyckade tutorverksamheten vid Axxell stärker de forskningar i min rapport som berört kamratmedlingen och referensmedlingen i allmänhet. De unga behöver andra trygga unga som de kan identifiera sig med och ty sig till.

Rebecca önskade själv få reda på hur man kan rå på stök i klassen som lärare eller coach? Den frågan har jag tänkt svara på med hjälp av att i början vid Konfliktknappen skapa grundreglerna tillsammans med deltagarna och att presentera de 5 stegen för dem. De 5 stegen handlar om konsekvenser till brutna regler. Det påminner om de metoder lärarna och coacherna redan idag använder sig av, t.ex. kastar blickar på individen som är stökig, ber att honom att gå ut från klassrummet m.m. Skillnaden med de 5 stegen och den vanliga praxisen är att den som drar workshopen, redan på förhand presenterar stegen för de unga som kommer att följas ifall reglerna bryts. Önskvärt är att diskutera tillsammans med gruppen kring reglerna och de 5 stegen.

Samtidigt under min process har jag e-postat med Amanda Nelmes som jobbar på Leap i London. Jag åkte till London för att delta i en konfliktintroduktionsworkshop samt att träffas med Amanda i slutet av september 2010.

Workshopen jag deltog i stärkte mitt minne från workshopen jag deltog i vid Bradford College våren 2009. Jag fick nya idéer till min produkt och fick följa med hur deltagarna reagerade och diskuterade kring olika problematik om konflikter. Tillsammans med Amanda gick jag igenom mitt examensarbete samt planerade vad som kunde vara nyttigt för min Konfliktknapp på Axxell. Tillsammans med Amanda ansåg vi att det bästa alternativet är att hålla mig till Leaps egna övningar i Konfliktknappen för att kunna behålla en ordentlig struktur. Amanda och Leap förstärkte min tanke om att alla gruppkonflikter grundar sig tillbaka till individen.

6.3 Den teoretiska bakgrunden som stöder Konfliktknappen

Många olika forskningar som jag har behandlat visar att vantrivsel i skolan inverkar på att konflikter uppstår bland ungdomar. Konflikter nämns vid många tillfällen och det har varit en utmaning att plocka ut just det material jag själv har velat ta med. Min grundtanke var att utgå från endast gruppkonflikter bland ungdomar vid Axxell. När jag fördjupade mig i arbetet märkte jag att alla gruppkonflikter går tillbaka till individen och därför börjar jag mitt arbete vid individens inverkan på gruppen, för att kunna övergå till gruppprocessen och konflikthantering vid Axxell.

Konfliktknappen ser till att alla individer tillsammans kommer överens om reglerna och följderna ifall de bryts. Min uppvärmningssövning är en individbaserad övning.

6.4 Planeringen av Konfliktnappen

Mitt examensarbets produkt har fått namnet Konfliktnappen. Arbetet har gått en lång process och i början hette min rapport Konflikthantering inom den grundläggande yrkesutbildningen och produkten skulle heta Konflikthanteringsdag. Nu heter produkten Konfliktnappen, och den är en prototyp som lärarna och elevvårdspersonalen inom Axxell kan bekanta sig med och utföra med klasserna inom Axxell. Min tanke är att Konfliktnappen utförs klassvis.

Jag döpte en övning till min temadag att heta Konfliktnappen. Övningen strävar efter att hitta individens känslopunkt som övergår från irritation till konflikt. Övningen utövas som ett rollspel. Rollspelet stannar upp när Konfliktnappen börjar lysa rött. Jag använder röda färgen som en metafor.

Jag anser att Konfliktnappen-övningen är den väsentligaste delen i min temadag. Konfliktnappen får individerna i gruppen att förstå att vi alla har olika konflikter som får oss att reagera på ett visst sätt. Det viktigaste är att i tanken och under övningen metaforiskt trycka på knappen i samma stund när konflikten utlöses. När knappen trycks ned är det för att stanna upp och svara på de följande frågorna. Vad händer hos individen då och vad händer i relationen till den andra parten? Det är den mest lärorika stunden för individen och gruppen i en konfliktsituation.

Två parter börjar en diskussion → knappen lyser grönt → diskussionen blir känsloladdad och intensiv, den accelererar → knappen lyser orange → sammanstötning av åsikter, konflikt → knappen lyser röd

Figur 6. Konflikten uppstår i form av Konfliktnappen. (Bilden och metaforen av Astrid Sundström)

Jag ser uppståendet av en konflikt jämförbart med trafikljusen. Jag föreställer mig att bakom trafikljusen finns en knapp kopplat till ett ljus som först ökar situationens tempo

som till sist utlöser situationen med frustration och aggression. Då trycks knappen ned, den röda lampan lyser och det är tid för att stanna upp och vänta. Det är tid för att behandla konflikten.

Precis som trafikljusen är situationen som leder till en konflikt beroende av faser. Trafikljusen ändrar alltid färg från grön-orange-röd och tvärtom röd-orange-grön. På samma sätt är konfliktsituationen beroende av två olika parter som står i kommunikation med varandra. Kommunikationen ökar sitt tempo som slutar i en sammanstötning av olika åsikter.

Konfliktknappen svarar på min frågeställning hur likheter och olikheter mellan Leap och PRS kan beaktas i form av en temadag. Valet att min produkt skulle te sig som en temadag var mitt eget val. I tanke på min kommande framtid som socionom (YH) och min personlighet valde jag att skapa en heldags grupprocess. Jag tycker om att arbeta direkt med en grupp. Jag värderar högt olika diskussioner och rollspel. Jag upplever själv att individen lär sig mycket av att delta i olika gruppövningar. Samtidigt stöder temadagen PRS tanke av att förebygga utanförskap inom den grundläggande yrkesutbildningen. Mahis-projektet påvisar att det mest effektiva sättet att nå de ungas förståelse är med hjälp av olika projekt och temadagar som de unga själv får ta del i. Mahis handledare ansåg att slutresultatet var att livskontrollen hade ökat hos de unga. Jag vill med hjälp av Konfliktknappen öka de ungas medvetenhet kring konflikter och hanteringen av dem.

6.5 Konfliktknappen

Produkten till mitt examensarbete är en konflikthanteringsdag vid namn Konfliktknappen. Den består av ett program som de professionella inom Axxell kan använda för studerandena. De professionella inom Axxell som jag riktar mig till är lärare och elevvårdspersonalen. Elevvårdspersonalen består oftast av kuratorn, hälsovårdaren, studiehandledaren och klassläraren.

Konfliktknappen fungerar som en prototyp. Temadagen är indelad i två delar som lunchen bryter. Före lunchen behandlas grundreglerna, de förebyggande diskussionerna och övningarna förrän en konflikt uppstår. Efter lunchen behandlas när konflikten uppstår och det krisat till sig. Konfliktknappen består av praktiska övningar från Leaps utarbetade metoder.

Konfliktknappen består sammanlagt av 7 stycken diskussions- och övningsunderlag. Efter varje övning finns aktuella frågor som tillämpas i samband med övningarna. Jag har valt små uppvärmningsövningar efter varje paus eller ny del för att sträva till en grupp gemenskap. Dessutom fungerar en uppvärmningsövningarna som korta små intron till huvudövningarna. Konfliktknappen finns som bilaga 1 i slutet av arbetet.

8 AVSLUTANDE DISKUSSION

I de två föregående kapitel presenterade jag min arbetsprocess som lett till min produkt Konfliktknappen och Konfliktknappens program. I samband med min avslutande diskussion och slutord kommer jag att i detta kapitel granska mitt examensarbete kritiskt.

Jag upplever att jag har använt mig av en socialpedagogisk tankegång i mitt examensarbete. Mitt arbete handlar om hjälp till självhjälp. Jag vill som socionom (YH) stöda de unga i konflikthantering samt åstadkomma förståelsen av konflikter för att de skall kunna uppnå bättre livskontroll.

8.1 Kritisk granskning

Jag anser att min temadag samt rapport uppfyller ramarna och syftet som Folkhälsan satt upp för PRS.

”förebygga de studerandes känsla av utanförskap inom den grundläggande yrkesutbildningen på andra stadiet. Projektet strävar också efter att hjälpa de unga hitta sig till rätta inom sin skola för att orka slutföra sina studier.”

Jag kan ärligt så här i slutskedet av min examensarbetsprocess erkänna att min tanke i början var att jag vill hitta en metod att lösa konflikter. Utopistiskt hade jag en önskan om att framföra ett material som kunde lösa de ungas alla konflikter i situation som situation. Min tanke mötte dagsljuset väldigt snabbt och under processens gång växte tanken fram kring att skapa medvetande om konflikter bland de unga. Jag anser att det är viktigt att stöda de unga i konflikthantering eftersom ingen kommer undan konflikter i livet. Konflikter förekommer överallt. Alla konflikter går inte att lösa. Jag anser att det är viktigt att tänka på vad individen lär sig i en konflikt och hur han går tillväga för att bearbeta situationen.

Det känns som om jag inte skapat något nytt och eget utan mera svarat på fältets behov och presenterat och anpassat en annan parts metod för dem att använda. Jag har bekantat mig grundligt i Leaps metoder och organisation. Jag har valt ut de delar som enligt min mening uppfyller mina frågeställningar.

Jag kunde ha presenterat Konfliktknappen för någon i skolans arbetsgrupp, för att få respons på mitt arbete. Det mest potentiala skulle ha varit att jag hade hållit temadagen för en grupp studerande eller för lärarna vid Axxell. Ifall jag skulle ha förverkligat den för studerandena skulle jag ha fått se om jag verkligen kan skapa en medvetenhet över förståelsen av konflikter bland de unga med min temadag? Om jag skulle ha förverkligat den för lärarna och elevvårdspersonalen kunde jag ha fått professionella kommentarer på temadagen. Lärarna kunde ha berättat sin åsikt om övningarna och diskussionerna. Samtidigt skulle det ha varit en ypperlig chans att föra mitt arbete vidare och lärarna skulle ha blivit introducerade och uppmuntrade för att använda modellen.

Coachen Rebecca Karlsson sade att ifall det finns resurser och tid kommer hon att testa temadagen inom projektet på Axxell. Rebecca anser att Konfliktknappen har en stor chans att lyckas. Enligt henne är det ett nyttigt och intressant arbetsmaterial som t.ex. elevvårdspersonalen kan utnyttja i sitt arbete med de unga studerandena. Rebecca och jag bollade över tanken att t.ex. kuratorn i början av läsåret kunde gå in i de nya grupperna för att hålla Konfliktknappen. Konfliktknappen skulle då fungera förebyggande när gruppens medlemmar är nya för varandra. Jag hoppas att Konfliktknappen stärker gemenskapen inom klasserna och skapar ett medvetande kring konflikternas betydelse hos de unga.

Jag anser att jag till en viss del uppfyllt mitt syfte och mina frågeställningar. Jag utvecklade min produkt på basen av teorin som stöder Leaps och PRS verksamhet. Jag har kartlagt behovet i form av statistik och aktuella konflikter idag. Jag kunde ännu ha mer finslipat på mina frågeställningar. Ett förslag till en frågeställning som skulle ha definierat Konfliktknappen exakt vore: Hur kan jag skapa konfliktmedvetenhet hos de unga vid Axxell?

Med tanke på min yrkeskunnighet och professionalitet som socionom (YH) anser jag att jag har lärt mig mycket under min långa examensarbetsprocess. Det har varit väldigt intressant att knyta kontakter med arbetslivet både inom de finska gränserna men också internationellt. Jag har ibland sett min arbetsprocess som arbetsam och svår eftersom jag har använt mig av mycket finskspråkigt och engelskt material. Så här i slutskedet ser jag det som en rikedom. Jag har lärt mig att arbeta projektinriktat och tror att det är något jag kommer att utnyttja i framtiden.

8.2 Introduktionsworkshopen på Immediate-Theatre

Immediate-theatre hade under hösten 2010 kontaktat Leap för att komma och hålla en heldags introduktionsworkshop kring konflikthantering för de unga projektdeltagarna. Den 28.9.2010 träffade jag Leap coacherna Geoff Kayum och Jim Pope vid organisationens utrymmen vid Ungdomskonstcentret Hoxton Works, i östra London. Jag deltog i planeringen av workshoptagen för Immediate-theatre. Coacherna gick noga igenom strukturen för dagen. De började diskutera utgående från syftet för dagen; introducerande av konflikthantering. De koncentrerade sig på igenomgången av intro, grundreglerna, övningarna i tur och ordning samt avslutningen. Det var en väldigt lärorik upplevelse för mig att se hur de professionella coacherna i verkligheten arbetar i par för att åstadkomma en gemensam produkt.

Gruppen vi trodde vi skulle arbeta med var inte gruppen som uppenbarade sig. Tanken var att deltagarna är 12 st. unga som håller på att skola sig till referensmedlare. Referensmedlare har samma betydelse som t.ex. VERSOS kamratmedlare som jag talade om i min inledning.

Deltagarna som uppenbarade sig var coacher som redan arbetar med barn och unga inom sina egna projekt på Immediate-Theatre. 2 stycken av deltagarna arbetade med administrativa uppgifter. Majoriteten av deltagarna hade en historia av marginalisering bakom sig. Workshop konceptet som planerades tillsammans med Jim och Geoff dagen före ändrades lite på grund av att målgruppen själv arbetade för att nå de barn och unga som ligger i risk för marginalisering. Det planerade programmets perspektiv ändrades från att nå de unga istället nå de som arbetar med de unga. Vilket passade mig bra eftersom jag själv riktar mitt arbete till lärarnas och den övriga elevvårdspersonalens användning inom Axxell. Jag anser att det var en lärorik upplevelse för mig att se att det inte alltid går som det är planerat. Det är viktigt att ha en plan B i bakfickan. Ifall plan B inte finns men ett bra grundarbete är gjort underlättar det plocka ihop konceptet igen och fortsätta på ett annat sätt. Jim och Geoff handlade workshopen galant och jag själv deltog i dagen som en gruppmedlem och observerare. Jag anser att det har varit lärorikt för mitt examensarbete att jag personligen har deltagit i Leaps workshopar och själv fått pröva på de olika övningarna och diskussionerna. Jag anser att de unga engagerar sig mer ifall de blir erbjudna en chans att ta del i diskussioner med frågor och funderingar som berör deras intresse. Det är väldigt viktigt att de unga känner sig hörda och delaktiga.

8.3 Slutord

Trots att jag har riktat in mig på att presentera ett material som de professionella inom Axxell kan använda med sina studerande anser jag att materialet kan användas med vilken annan grupp som helst inom den sociala branschen. I slutet av min process fick jag en tanke av att jag också kunde använda Konfliktknappen i mitt arbete inom barnskyddet. Jag kunde både presentera den för mina kolleger samt hålla Konfliktknappen för kunderna som i detta fall är föräldrarna som lever i en krisfas i sitt liv. Trots allt är det ett helt annat projekt och kapitel i mitt liv som tills vidare får ligga kvar och mogna. Jag hoppas mina läsare har sett samma möjlighet och nu går ut för att upptäcka konflikterna runt omkring dem! När börjar din konfliktknapp lysa rött och vad gör du då?

KÄLLFÖRTECKNING

Cacciatore, R. 2007. *Aggression portaat*. Opetushallitus: Vammalan Kirjapaino Oy.

Ekholm, E. & Salmenkangasa, M. 2008. *Puhumalla paras. Ratkaisuja arjen etnisiin konflikteihin*. Vaasa: Ykkös-Offset Oy.

Feinstein, J. & Imani Kuumba, N. 2006. *Working with Gangs and Young People – A Toolkit for Resolving Group Conflict*. LEAP. Great Britain, Suffolk: Printwise (Haverhill) Ltd.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kopakkala, A. 2005. *Porukka, jengi, tiimi: ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen*. Helsinki: Edita.

Kiilakoski, T. 2009. *"Parempihan se on että sovitellaan ku että ei sovitella."* *Vertaissovittelu, konfliktit ja koulukulttuuri. Vertaissovittelun ulkopuolinen arviointiraportti*. Nuorisotutkimusverkosto. (Verkkajulkaisuja 30).
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/sovittelu.pdf> (hämtat: 9.1.2010)

Kujala, M. 2008. *Muukalaisena omassa maassa. Miten kasvaa vuorovaikutuskonflikteissa?* Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18226/9789513932626.pdf?sequence=1> (hämtat: 8.10.2010).

Maltén, A. 1998. *Kommunikation och konflikthantering – en introduktion*. Studentlitteratur.

Paakkunainen, K. 2000. *Köysiratariryhmää on taas hyvä muistella - eikä kukaan ollut vaarassa pudota*. Nuorisotutkimusverkosto.

Pohjantammi, I. 2007. *Ylisukupolvinen työttömyys nuorten työpajoilla*. Nuorisotutkimusseura. (Verkkajulkaisuja 12).
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tyopaja.pdf> (Hämtat: 8.10.2010).

Purjo, T. & Kuusela, J. 2009. *Tappelusta jutteluun – nuoren kohtaamisen taito*. Tammerfors: Juvenes Print.

Repo-Kaarento, S. 2007. *Innostu ryhmästä. Miten ohjata oppivaa yhteisöä?* Helsingfors: Kansanvalistusseura.

Sandström, S. 2000. *Ungdomsvåld – orsaker och åtgärder*. Stockholm: Liber.

Sunnari, V., Kangasvuo, J., Heikkinen M. & Kuorikoski N. 2003. *Leimattuna, kontrolloituna, normitettuna - Seksualisoitunut ja sukupuolistunut väkivalta kasvatuksessa ja koulutuksessa*. Uleåborg: Oulun Yliopistopaino.

Varhama, L. 2008. *Bullying and other dysfunctional behaviour at the workplace and at school*. Åbo Akademi University.

ÖVRIGA

<http://www.immediate-theatre.com> (hämtat: 11.9.2010).

Repo-Kaarento, S. 2007.

<http://www.nuortenakatemia.fi/Ohjaajalle/Ohjaajan.tukipaketti/Ohjaajana.toimiminen>(hämtat: 30.8.2010).

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/syrjaytymistieto.pdf> (hämtat: 9.1.2010).

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tyopaja.pdf> (hämtat: 9.1.2010).

<http://www.ssf-ffm.com/vertaissovittelu/> (hämtat: 12.1.2010).

KONFLIKTKNAPPEN

NOVA

Pärm layout:

Astrid Sundström

Yrkeshögskolan Novia

Oktober 2010

Bildernas källor:

Stridande paret: <http://www.pyroenergen.com/articles10/images/quarrel2.jpg>

Röda lampan: <http://wautsi.com/wp-content/uploads/2009/12/liikennevalot.jpg>

Materialets källor:

Egna anteckningar baserad på muntlig kommunikation

Feinstein, J. & Imani Kuumba, N. 2006. *Working with Gangs and Young People – A Toolkit for Resolving Group Conflict*. LEAP. Great Britain, Suffolk: Printwise (Haverhill) Ltd.

10.10.2010, Åbo

Hej,

I din hand håller du nu Konfliktknappen. Konfliktknappen är en del av mitt examensarbete *Konfliktknappen – Program för en konflikthanteringsdag inom Axxell*. Examensarbetet är utfört i samband med Folkhälsans projekt På rätt spår.

Konfliktknappen är till för dig som arbetar med de unga studerandena vid Axxell. Det är ett material till din användning som du kan anpassa i form av en temadag kring konflikter och konflikthantering med dina elever. De ursprungliga övningarna härstammar från Leap Confronting Conflict. Bekanta dig gärna mer med Leap på webben <http://www.leaplinx.com>.

Jag föreslår och anpassar ett schema att följa, men övningarna går också att använda som sådana skilt från varandra. Jag rekommenderar att utföra dagen med ett arbetspar. När du jobbar i par med någon annan blir dagen mer effektiv och ni kan stöda varandra. Samtidigt har ni möjligheten att dela på vem som leder gruppen.

Jag anser att Konfliktknappen är användbar både för första årets elever samt de äldre eleverna. Det är också möjligt att dra temadagen för en arbetsgrupp, t.ex. för lärarna att fundera över sina elever och konflikter som uppstår i relationen lärare→elev. Konfliktknappen strävar till att skapa medvetande om konflikternas betydelse för de unga.

Förbered dig enligt följande:

- Läs gärna igenom mitt examensarbete *Konfliktknappen – Program för en konflikthanteringsdag inom Axxell*. Examensarbetet förtydligar temadagen.
- Tidtabellen är justerbar enligt behov. T.ex. i tanke på rasterna, lunchtiden, normala läseordningen m.m.

- Utgå ifrån att rummet är lugnt utan onödiga moment som stör koncentrationen. Lägg ut stolar i en rund ring exakt för så många som deltar före Konfliktknappen börjar.
- Ha till hands tavla eller stort papper att skriva på, ”sinitarra” (häftmassa) ifall du använder dig av papper, tusch att skriva med.
- Låt de unga tala på sitt eget språk ifall de vill det. Konflikthantering utgår från känslor och för att få kraft till att beskriva sina känslor kan det hända att de talar sitt talspråk och svordomar kan förekomma.

Övriga anvisningar följer i samband med övningsbeskrivningarna.

Det är inte meningen att lösa alla konflikter eller ens att lösa en. Det viktigaste är att något kring Konfliktknappen tar sin plats i de ungas bakhuvud och sedan kommer tillbaka när de står framför en konflikt och kanske kan tänka efter före de reagerar.

Jag hoppas ni finner Konfliktknappen till nytta i ert arbete med de unga!

Med vänlig hälsning,

Astrid Sundström

KONFLIKTKNAPPEN

KL 9-15

TID	PROGRAM
9	Välkommen
9.15	Intro
9.30	Jag önskar jag kunde...
9.45	Grundregler och de 5 stegen
10.30- 10.45	Paus
10.45	Bomben och skölden
11.05	Konfliktknappen
12.00- 13.00	Lunch
13.00	Samling
13.10	Uppkollning av grundreglerna
13.20	Knäknip
13.35	Reaktion och respons
14	Ilkska eller rädsla?
14.40	Avslutningssamling
15	Tack för idag!

VÄLKOMMEN OCH INTRO

- Välkomna gruppen med att presentera vem du/ni är och berätta varför ni är där.

Ifall det är en klass som redan har konflikter inom gruppen, kan ni presentera er genom att säga t.ex. *Vi har hört talas att ni har haft det lite jobbigt på sistone. Vi är inte här för att skylla er utan vi är här för att hjälpa er förstå vad konflikter handlar om.*

- Presentera syftet med Konfliktknappen.

Syftet är att stärka gruppens gemenskap och förståelsen för konflikter och konflikthantering.

- Fråga gruppen om de vet vad en konflikt är?
- Berätta kort hur dagen kommer att se ut, vilken typ av övningar t.ex. lekar, rollspel m.m.
- Uppvärmningsövning:

Be alla i gruppen tänka ut en konfliktsituation för sig själv som de ångrar och vilken känsla det väckte. Ge lite tid för att tänka. Be gruppen stiga upp och stå i en rund ring. Presentera först ditt eget exempel och låt därefter var och en säga sitt. Det är bara fråga om en mening som börjar med orden *jag önskar jag kunde ha*.

Exempel: Jag heter Kalle och *jag önskar jag kunde ha låtit bli att skrika till min pojkvän* eller *jag önskar jag kunde ha stoppa mina föräldrar från att strida* (viftar med armarna åt motsatta håll i ett försök att hålla föräldrarna på avstånd från varandra)

Samtidigt som du säger *jag önskar...* skall du med ditt kroppsspråk visa en bild som beskriver din känsla som din exempelsituation ger dig. Frys (stanna upp) bilden och turen överförs till följande.

- Lämna utrymme för diskussion kring de frysta bilderna ifall det finns frågor.

Förslag: Det går också att anpassa leken *Solen skiner* istället för övningen ovan. Kolla i Sofia Wickströms tipsbank i samband med examensarbetet Övningar i grupp som metod för att skapa trivsel och sammanhållning och på så vis förebygga socialt utanförskap

GRUNDREGLER

- Be gruppen brainstorma fram t.ex. olika bollspel. Ge dem 1 minut tid att slänga fram så mycket som möjligt med olika sportgrenar som har med en boll att göra. De behöver inte markera. Skriv upp deras framkast.
- Tiden är slut. Fråga vad som finns gemensamt i dessa grenar? Jo, alla har en boll, det finns regler, varje gren har sina egna regler.
- Varför finns det grundregler? Fråga gruppen om de någon gång hört uttalet ”Reglerna är gjorda för att brytas?” Vad anser de om uttalet?
- Fråga gruppen vilka regler de anser borde höra till denna dag? Skriv upp på tavlan.

t.ex. lyssna till varandra, ge andra möjlighet att prata, inga kränkningar får förekomma, håll tiderna, tystnadsplikt, tala i JAG-form, stäng av mobilen m.m.

- När gruppen är överens om reglerna fråga om alla följer kontraktet?

Kommentarer:

IFALL REGLERNA INTE RESPEKTERAS FÖLJER DE 5 STEGEN

- Presentera de 5 stegen för gruppen så att de själv vet vad som innebär ifall reglerna bryts.
 - Iaktta individen/individerna som bryter reglerna → en blick.
 - Byt snabbt några ord.
 - Stanna upp i arbetet och inför en diskussion i gruppen vad som händer.
 - Diskussion utanför rummet om följderna och vinsten med att bryta reglerna.
 - Be dem avlägsna sig ifall de själv vill det. Stöd individen till att själv göra valet. Oberoende om individen ändå trots allt vill fortsätta, så är det okej att komma tillbaka först följande dag eller efter pausen.

- Vad anser de unga om de 5 stegen?

Kommentarer:

BOMBEN OCH SKÖLDEN

- Plocka undan alla stolar
- Be alla tyst för sig själv välja en annan person i gruppen men inte avslöja personen för någon. Berätta att personen de valt är en bomb och att de måste hålla sig på så långt avstånd som möjligt från sin bomb. Ge grönt ljus för deltagarna att börja röra sig gående runt omkring i rummet i 1 minut.
- Be alla tänka ut en till person från gruppen. Personen är skölden. Be sedan gruppen hålla bomben på långt håll och skölden som skydd emellan. . Ge grönt ljus för deltagarna att börja röra sig gående runt omkring i rummet i några minuter.
- STOP. Ingen får röra sig när stoppet kommer. Gå runt omkring och fråga deltagarna vem som är deras skydd och vem deras bomb.
- Frågor:
 - Hur kändes det att undvika bomben?
 - Vem har kontrollen, du eller bomben?
 - Vem och vad är ”bomben” i ditt liv?
 - Hur kändes det att söka skydd av skölden?
 - Vem har kontrollen då, du eller skölden?
 - Vem och vad är ”skölden” i ditt liv?
 - Kan skölden och bomben fungera som samma person eller sak?
 - (Finns det bomber och sköldar i denna grupp? Fri fråga ifall du/ni anser att gruppen är färdig att diskutera kring det)

Kommentarer:

KONFLIKTKNAPPEN

Ett kort rollspel i par över hur vi reagerar känslomässigt i en konfliktsituation. När trycks konfliktknappen till rött?

- Förklara hur trafikljusen fungerar; gröna-orange-röda färgen är alla i koppling till varandra. (Kolla figur 6 i stycket 6.4) Du kan också använda Leap modellen; om tjurfäktning. Den röda färgen på duken irriterar tjuren om och om igen. Tjuren blir argare och argare. Till sist dödas tjuren. Den röda flaggan fungerar som utlösaren. Varje människa har en röd flagga i sitt liv eller en konfliktknapp som börjar lysa rött när individen starkt reagerar på något negativt.
- Ge ett eget exempel: *Min konfliktknapp börjar lysa rött när jag hör mina arbetskamrater säga att de inte bryr sig om tystnadsplikten.*
- Be alla tänka ut sin egen Konfliktknapp som börjar lysa rött. En situation där en annan person någon gång verkligen irriterat dem eller gjort dem arga.
- Improvisera för gruppen det egna exemplet i form av ett kort rollspel, varar mellan 30 s och 1 minut. Före du börjar berätta kontextet: var du är och med vem? ”Konfliktknappen trycks ned som ett stop och börjar lysa rött” just när individen börjar accellera in i en reaktion på konflikten.
- Fem frågor:
 - Vilken är konfliktknappen i situationen?
 - Vad tänker du när du blir irriterad och konflikten uppstår?
 - Hur känns det inom dig? (skala 1-10)
 - Var känner du det i din kropp?
 - Vilken är din följd på situationen?
- Dela in gruppen i par. Paren övar turvis på varandras situationer. Varje par demonstrera för gruppen 2 rollspel. Först berättar de med vem de är

och var, sedan visar de och stannar där var individen blir arg eller irriterad.

- Gör upp ett schema på tavlan där du fyller i situationen och svaren på frågorna efter rollspelet. Kolla bilden som exempel.

RED FLAG ?	WHAT FEEL ? / 10	WHERE FEEL IT ?	1ST THOUGHT	OUTCOME
Terrance BEING LEFT OUT	upset	body closes together	upset ain't I good enough?	Walk off.
Astrid He's not listening	disturbed oppressed			Be quiet + go home + off load switch off
Peter Not having space	tired (6) frustrated		Please be quiet	switch off
Ornella Listen to me	stressed (7/8)	Heart.		Switch off or leave
James Being undervalued	Anger despair disbelief		Why bother?	calm + mature or (+ it comes back) again
Roisin selfish Not hearing me	angry	arms, shoulder head 8/9	you're not listening	"Whatever"

Foto taget av Astrid Sundström vid workshopen på Immediate-Theatre.

- Allmänna diskussionsfrågor:
 - Finns det gemensamma saker?
 - Är det viktigt att känna till sin röda konfliktknapp?
 - Hur kan du utnyttja den?
 - Hur många har du? Känner du till alla? Känner du till andras?
 - Ifall du känner, använder du konfliktknappen emot dem för att få dem arga?
 - Finns det i klassen en gemensam konfliktknapp?
 - Vilka är de fysiska märkena som visar att du blir arg?

Kommentarer:

SAMLING EFTER LUNCHPAUSEN

Alla står i en rund ring. Ge ett exempel beroende vilken linje klassen studerar. I tur och ordningen säger alla en egen fras hur de känner sig idag med hjälp av ett verktyg eller en sak som har med deras kommande yrke att göra.

Ex. Idag känner jag mig som en hårborste eftersom dens "taggar" är utåtvända och jag är lite trött. Men i verkligheten när jag använder borsten nu känns det ganska bra.

På bygglinjen kan exemplen utgå ifrån byggnadsmaterial, bilmekanikerna kan nämna verktyg, frisörerna saxar och fön, kockerna kan nämna olika maträtter eller redskap m.m.

Kommentarer:

UPPKOLLNING AV GRUNDREGLERNA

Fråga: Anser alla att läget är under kontroll och reglerna har förhållit sig obrutna?

Kommentarer:

KNÄKNIP

Redskap: ett papper eller ett kort

Alla deltagare skall sitta på en stol utom en. Det finns trots allt en tom stol bland med. Den som inte har en stol skall sätta ett papper mellan sina knän och placera sig mittemot på andra sidan av rummet till den tomma stolen. Stolarna är placerade huller om buller runtomkring i rummet. Den personen med pappret mellan knäna börjar gå mot den tomma stolen försiktigt så att inte pappret faller bort från knäna. De som sitter måste i tur och ordning försöka hindra personen med pappret att komma åt en stol. När du en gång stiger upp från din stol får du inte gå tillbaka till din gamla stol. Det räknas också om du ens lite lyfter dig upp från stolen och sedan försöker sätta dig ner igen. Ifall någon annan hinner ta den tomma stolen måste du hitta en annan eller annars byts du ut till personen med pappret mellan knäna.

Målet är att försöka hålla spelet igång så länge som möjligt. Det är frågan om att gruppen samarbetar. Under spelets gång förstår gruppen hur det lönar sig att flytta på sig för att hålla på så länge som möjligt.

Frågor: Finns det någon strategi som håller spelet igång?

Kommentarer:

REAKTION OCH RESPONS

Fråga gruppen: Vilken typ av problematik kan orsaka en konflikt?

Låt gruppen brainstorma och kasta fram förslag. Skriv upp på ett papper eller på tavlan.

ex. personlighetsfrågor, socioekonomiska skillnader, rasism, familjeproblem, olika åsikter m.m.

Fråga gruppen: Vilka former av olika beteenden kan visa sig i en konflikt?

Låt gruppen brainstorma och kasta fram förslag. Skriv upp på nytt papper eller på tavlan.

ex. fysiskt och psykiskt våld, undandragning, hotande, skrikande, välja sida.

Fråga gruppen: Vad och hur är en reaktion i tanke på en konflikt?

Vad och hur är respons/ett svar i tanke på en konflikt?

Sammanställ på ett nytt papper. Exempel nedan.

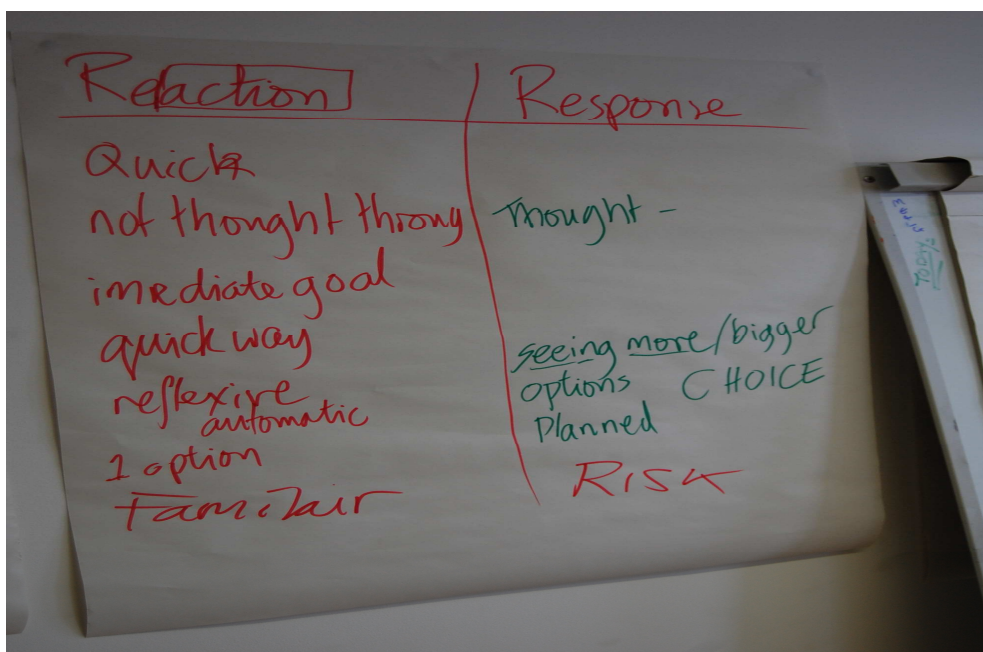

Foto taget av Astrid Sundström vid workshopen på Immediate-Theatre.

UNDERLIGGANDE ILSKA ELLER RÄDSLÅ?

Börja rita upp ett stort isberg på tavlan. Toppen smal och grunden bred. Dela isberget i fyra vågräta delar. Lämna utrymme för text runtomkring samt inom isberget. Fyll i isberget i samband med att du för en diskussion med gruppen.

- Fråga gruppen:

Vad vet ni om isberg? Svar: Majoriteten av isberget ligger under vattenytan. Endast toppen är ovanom vattnet. Jämför isberget med när du ser en människa som är väldigt arg. Vad ser du? Jo du ser och hör att han skriker och beter sig aggressivt. Ilskan är endast den synliga delen precis som isbergs toppen. Vi ser inte vad som ligger under ilskan.

- Ge ett exempel till de unga när du senast varit arg. Eller så kan du plocka ut någons Konfliktknapp och använda det som exempel. *Jag skrek ilsket när jag hörde mina kompisar prata om mitt privata liv bakom min rygg. "Jag skrek" är yppandet av ilskan och " kompisar prata om mitt privata liv bakom min rygg" är orsaken till ilskan.*
- *Förklara över att du kände dig sårad över att du alltid ser till att respektera de andras privata liv medan andra bara babblar omkring saker de inte skulle få tala om.*
- Orsaken bakom förolämpningen ligger ofta ett behov som inte blivit uppfyllt. *Varför kunde ni inte komma direkt till mig? Jag kunde ha försvarat mig själv.*
- Samtidigt vid sidan av behovet som inte är uppfyllt ligger rädslan att *när de nu har babblat och skvallrat om mitt liv kommer alla att håna mig eller pratade de bakom min rygg i misstag eller på flit?*
- Diskutera om de unga också anser att under ilskan finns rädslan eller har de någon annan åsikt på saken.
- Vad händer när två isberg krockar?

- Vilken betydelse har isberget i förståelsen av den underliggande ilskan eller rädslan?

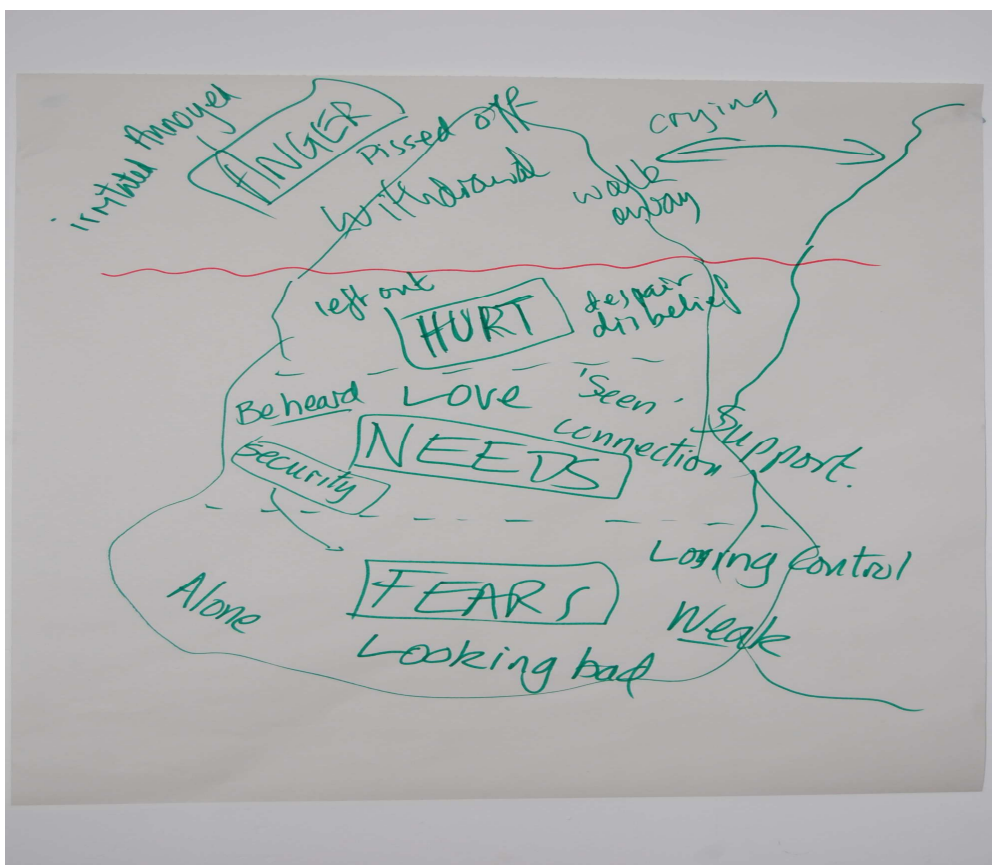

Foto taget av Astrid Sundström vid workshopen på Immediate-Theatre.

Kommentarer:

AVSLUTNINGSSAMLING

Sammanfatta kort vad som har gjorts under dagens lopp. Svara på frågor om det finns

Låt var och en komma med sin åsikt om dagen och vad de anser att de har lärt sig. Det kan du göra med att göra en avslutningsrunda som lättar upp stämningen. Avslutningsrundan för individen tillbaka verkligheten med att alla säger i tur och ordning: Vad de anser har varit det roligaste under dagen och vad de tänker göra på kvällen?

Kommentarer: